

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamáziók pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 frt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

A német és templomos lovagok Haralyban.

(Egyháztörténelmi értekezés.)

(Vége.)

A magyar történelemben 1292-ben,¹⁾ 1294–1303-ig VIII. Bonifác brévójében (a gelencei feljegyzés szerint) említettek utólag a templariosok. Hogy eltávozásuk ez időben vagy valamivel később történt-e; aztán, hogy minő körülmények között történhetett, az még ma titok. Annyit lehet következtetni, hogy eltávozásuk nagyobb rázkódás nélkül folyhatott le; a közboszút, ingert nem kavargatta fel, mert ma a nép nem ragaszkodnék nevékhöz. Ha valamely nagyobb dolog adott volna okot az eltávozásra, úgy elveszítette volna a név a jó hangzást országshoz és ma nem volna bizonyos vonalomnak kifejezése. A lovagrendet legutóbb három nagy kellemetlenség érte; ez állapotok valamelyikének idejére esik eltávozásuk. Ugyanis IV. Miklós pápa elrendelte a világ minden érsekeinek (hol szerzetes lovagok: német lovagok, templomos és jános lovagok voltak), hogy zsinatot tartsanak aziránt, vajjon nem jó lenne a három lovagrendet egygyé alakítani, mivel egymásközt versenyeznek és ez az ügynek, melynek azok élére állítottak, határozott kárával történik. A salzburgi érsek 1292-ben kimondta az egyesítés czélszerűségét a zsinat határozata szerint.²⁾ Azután a franciaországi király Szép Fülöp a rend eltörlését czélul tűzvé ki, minden lehető megtett czélja elérése végett.³⁾ Végül úgy a jános lovagok, mint a templo-

1) Theinernél.

2) Az egyesülés ugyan nem lett keresztül vive; de azért a templomosokat, kik annyi vagyonnal bírtak, kik annyi ellenszenvvel voltak a Johanniták iránt, alapszámban megrázkodtatta.

3) A templomos rendnek Párizsi Máté szerint a XIII. század közepén 9000 háza volt, évi jövedelme pedig 54 millióra rugott. (Rapaics. egyh. tört. II. k. 333. l.) Szép Fülöp francia király irigy szemekkel nézte a rend nagy vagyonát és 15000 lovasból álló hadi erejét a templomosokra fogott minden rosszat: durvák, kicsapongók, istentagadók, hitetlenek, szentséggunyolók stb. Addig is, míg a vizsgálat megindított a lovagok ellen, Fülöp király kapric módra le foglalta birtokuk egy részét magának. A vizsgálat folyamán, melyet a pápa végeztetett, a templariosok egy része vétkesnek bizonyult. Egyik része ezeknek maglyán halt meg, a másik börtönbe

mosok a III. Endre korában felmerült trónvillongások idejében belevegyültek a politikába, állást foglaltak Endre király ellen. A király meg is jelent Erdélyben 1291. márciusban, mivel az a koronától elszakadni kívánt. A király megtartani kívánván Erdélyt, 1291. március 11-én Gyulafehérvárt a nemesek, székelyek, oláhok, szászokkal országgyűlést tartott. Ezen eljárás a népet lecsendesítette. A dolgok lezajlása után III. Endre király a templomosokat keményen megbüntette.⁴⁾ A rendet ért e háromféle csapásból származott mindenestre eltávozásuk indoka; azért is ezen időre kell esni a haralyi templariosok elmenetelének is.

A mint a rend átlátta a helyzet veszedelmét, tömörülni, összehuzódni kezdett egyes várkastélyokba; így több kisebb helyük türesen maradt. Ilyen elhagyott hely lehetett Haraly és Barátos is azon időben s a birtokuk a nép között, a mint a királyi kegy és más körülmény hozta magával, széteszlett.⁵⁾ Ugy látszik, hogy a midőn III. Endre a templomosokat megbüntette, akkor az orbai széki birtokaiknak is kiestek élvezetéből, minden jogából, mert az ezután idők nem emlíkeznek orbai széken a keresztetek birtokáról.

Itéltetett. A rend vagyona, nagy ereje, miután minden oldalról irigységet, ellenszenvet keltett, a nem minden ok nélkül, de sok ráfogással felrázott közvélemény eiől a pápa nem térhetvén ki, a viennei zsinat 1312-ben a rendet per modum provisionis seu ordinationis apostolicae eltörlte. (Rapaics Rajmond, Egyh. tört. II. k. 416 l.)

4) Balics, Egyh. tört. II. k. 2. r. 321 l.

5) III. Endrénél nem volt elég ereje, tehetsége az országnak állandó békét biztosítani. Magyarország minden részeiben ingadozni és hanyatlani kezdett. Az egyházat a főurak támogatásai folytán a tönkre menés fenyegette. (Bevezetés az országgyűlésen hozott törvényekhez, Endlicher 630. Balics, egyh. tört. II. k. 1. r. 468. l.) Ez időben sok egyházi birtokot foglaltak el az urak; nem valószínűen az sem, hogy a haralyi templomosok birtokai is részben ilyen sorsra jutottak. Ez időben volt Gelence községben egy Basa nevezetű főúr, kinek messze terjedő birtoka és a község felső fele északi hegyoldalon hatalmas vára volt. Haraly községnek vagyona majdnem egészen 1614-ben is e család ivadéka: Basa Péteré volt. (Bethlen Gábor fejedelemalatti 1614. évi „Lustra“ 367–681.) Minden jel arra mutat, hogy a veres barátok nagy birtokának egy csekélynyi része: Haraly a gelencei „Basa“ család birtokába jutott. E birtokkal egyidejűleg foglalhatta el Basa a Gelence birtokában lévő „keresztet“ domb, „Kápolna“ nevű helyeket, melyek szintén a keresztetek birtokát képezték.

A viennei zsinat 1312-ben, ápril havában kibirdette a rend eltörlését, ugyanakkor azt is elrendelte, hogy a templariusok minden vagyona a jobannita rendre szálljon.

Hogy a magyarországi templomosok hová távoztak, szakítottak-e teljesen a rendi élettel s más életpályára léptek, vagy a tatárhadjárat és a kereszteshadjáratok idején különben is meggyérült számuk észrevétlenül oszlott szét az egyháziak között — azt nem tudni bizonyosan. Az történeti tény, hogy jóllehet ellenségeskedésben éltek a jános lovagokkal, mégis részben e rendbe olvadtak bele; mit bizonyít ezen adat is: Rajesányius fide Regionum diplomatum testatur . . . ordine sublato personas Templariorum in Hungaria non ad supplicium tractas, verum ad Joannitarum, quibus cedebant bona, transiisse ordinem. (Fuxhoffer, Monasteriol. II. p. 232.)

A német lovagrendnek is letűnt a szerepe a magyar történelemben. A templomosok után még csak kétszer van róluk szó; de akkor is sokkal kevesebb ideig állnak actióban, semmint az előbbi életükhez képest ez valami nagyobb számításba jöhetne. Ugy a multbani viselkedésük, mint későbbi magatartásuk arra vall, hogy Magyarországon nagyon szerettek volna állandó hatalomra vergődni. Egyházas elbivatásuk szerint kiváló tervszerűséggel fűzőgették szálait azon politikának, mely hivatva lett volna Erdély keleti részeit megmenteni a pogány betűtésektől, majd pedig megtörni a barbár felfogást s azt a keresztény cultivatio boldogító erejével eserélni fel. Azonban minden igyekezetük megtörtött. A népeknek szemét a berezasági eset nem kis tévedéssel ugyan, de bekötötte.

A német befolyás korában Zsigmond magyar király és német császár megpróbálta a német lovagrendet a törökök elleni védelem okából, az erdélyi határszélekre betelepíteni. Az volt a terve, hogy a Berezaságtól Vaskapuig eső földet átadja a lovagoknak. Alkudozásba is bocsátkozott velök; a dolog három évi húzódása után, hét lovag 1429-ben bejött Magyarországra. Ez alkalommal sem volt a német lovagoknak itt szerencsájök. Egy török csapat 1432-ik évben a Szörénységre nyomult. A német lovagok ez alkalommal heves harcot vívtak. A legnagyobb erőmegfeszítés mellett sem győzhetvén, a törökök által egytől-egyig lekonzoltattak.⁶⁾

A német lovagokról 1702—1731-ig van adat a jászberényi róm. kath. plebánia levéltárában is. Ez adat ha nem is bizonyítja a lovagok ez időbeni ott lakását⁷⁾, de azt mindenesetre kétségen kívülvé teszi, hogy a Jász-Kunok földje, így tehát Jászberény is a német lovagok birtoka volt. E mondott levéltári adatok szerint 1702-ben a Jász-Kunok

eladatnak a német lovagrendnek, 1731-ben történik a Jász-Kunok redemptiója a német lovagrend alól, — 1745-ben a Jász-Kunok megváltják magukat egy fél millió forinttal a szent-Jánosról nevezett pesti „Ispótyalosok“-tól. Hogy mely körülmény szolgáltatta ki a Jászokat a német lovagrendnek, mint a kik 1552—1687-ig a török hatalom alatt állottak, hogy nem emléke-e az a török hatalom alóli felszabadulásuknak, mint a mely nép a reájök kivetett költségeket nem fizethetvén helyettük, illetve földjükért a német lovagrend — az nem tartozik most a kérdéshez; annyi — a mondottak alapján — bizonyos, hogy 1731-ik évben említettnek Magyarországon a német lovagok és azok birtokai.⁸⁾

A szerzetes lovagrendek Magyarországoni rövid élete így tűnt alá. Az ország pusztá vidékeinek benépesítésén, a keresztények érdekéért, a hitetlenek elleni harcokban nem keveset fáradoztak. Ugy az ország, mint Orbai székvidéke mindenesetre sokat köszönhet nekik. Az ország határain leselkedő ellenség kiverhette volna örökre a népet sovány, de mégis kedves otthonából; elhelyezte volna az Olt folyó vidékét egy olyan áramlat, mely egyszersmindkorra megbénította volna a nemzeti kifejlést, elvette volna a faji suprematiótól a tápot. A mint egymásra következtek a zavaros idők, mondhatni: a véresebbnél véresebb napok, lehet, hogy a primitív védelmi erő miatt elpusztultak volna e vidékről az ősapák, mivel a székely vidékekkel nem sokat gondoltak a királyok. Ki tudja, hogy a keresztény kultúra átalakító ereje, oly rövid idő alatt ragadhatta volna-e meg más különben a nép lelkét; tehetne volna-e azt az idő magától, hogy a sírjából felfeljáró pogány szokások, felfogások szelleme, végleg kibaljjon? A lovagok, mint műveltebb népelem megadták a példát arra nézve, mint lehet a földért (az ősök birtokáért), az égi hitért (mely boldogít) — jogot formálni, kardot emelni. Beoltották a nép szívébe a nyugatról hozott helyesebb életnézeteket s ha az izgatás és ellenségeskedés miatt, mint a melyet ellenük az érdek emberei elkövettek, nem is volt minden utánmondás nélküli a baralyi német és templomos lovagok élete: de azért ugy a község, mint az egész vidék hálával gondolhat századok után is a hős karokra, melyek a szenvedő nép élete, vallása felett annyi önfeláldozással, annyi küzdelemmel virrasztottak.

Fejér Ignác.*)

8) A hagyomány Jászberényben azt tartja, hogy a német lovagoknak ott lakása volt. Lakóhelyük ott volt, hol 1885-ben a nőiárhoz, apáca kolostor épült.

*) Erdélyi egyházmegyénk történelmének egy lapját megvilágító jelen kiváló történelmi értekezést az „Egri egyházmegyei Közlönyből” vettük át. Jeles szerzője, ki székely származású, az egri egyház megye áldozó-papja és apátfalvi káplán.

6) A jeles német lovagrend 500 évig virágzott, míg végre is I. Napoleon a rendet 1809-ben eltörlötte és javait a német fejedelmek között felosztotta. (Szöllösy Károly, Osztr. Magy. Monarch. szerz. rendei II. k. 441.)

7) Szilágyi S. Erd. tört. I. k. 118 l.

Piskitelep történetéből.*)

Egyházi szervezkedések.

Az egyházközségek szervezése meglehetősen késői lett. Maga a korábbi telepi lakosság ennek szükségét — úgy látszik — nem érezte; vagy mohó keresetvágyában s ideiglenes itt tartózkodása tudatában szelidebb czélok eléréseért nem törebedett. Temetésre, keresztelésre stb. alkalmakra onnan hozták a lelkészeket, a hol épen legközelebb kapták azokat; helybeli istenítiszteleteknek pedig teljesen bijával voltak. Végre is maguk az illetékes lelkészek voltak a kezdeményezők, kik Piskitelepet leány egyházzal szereztek meg s annak gondos vezetésével s fejlesztésével nem sok idő múlva — természetesen a telep rohamos népesedésével segítve — önálló hitközséggé lenni segítették.

A róm. katolikusokat illetőleg legtöbbet a dévai szerenczrendi szerzetesek szolgálták be; míg Weber Béla hátszegi főesperes-plebános utánjárására a piskitelepi róm. katolikusok a hátszegi anyaegyházhoz csatoltattak, mint filiale, 1877-ben. Ezen időtől fogva Weber főesperes volt a rendes beszolgáló lelkész és iskolai hittanító; időnkint vasárnapi és ünnepi istenítiszteletet is tartott, Weber főesperes ebbeli tevékenységére már némi alapot talált. Volt a gyári munkások közt egy Pazorek nevű vallásos fők-esinálé, ki sajátkezüleg díszes és nagy oltárt készített, értékes fisharmoniumot vett, lakását templomnak rendezte be s szent énekeket énekelve, harmoniumon kísérte, melynek kezelését megtanulta. Akadtak néha hallgatói is. Templomát készséggel engedte át a főesperes által tartott istenítiszteletek számára s egyéb hasonló szolgálatai által is a róm. kath. hitközség körül érdemei vannak.

A leányegyház ügyeinek vezetésére egyszersmind egyháztanács választatott és főgondnok neveztetett ki a püspök által.

Élénkebb hitélet mindazáltal nem fejlődött. A beszolgáló lelkész épen a nagyobb ünnepeken saját plébániáján volt elfoglalva s főesperesi voltánál fogva egy nagy egyházkerület ügyei kötötték le, minél fogva piskitelepi híveit elég gyakran nem kereshette fel.

Ekkor a hitközség főgondnokában, Paulé Ivánban jött segítsége a szunyadó gyülekezetnek, ki a hitélet élénkítésére a husvéti, pünkösti, úrnap és karácsonyi ünnepekre Gyula-Fehérvárról kért lelkészeket. A püspök engedélyével a theologiai és gymnasiumi tanárok közül jöttek többnyire hárman. Leggyakrabban jött Dr. Tódor József, most kanonok és országgyűlési képviselő, Dr. Szuchoy Béla, Dr. Veress Ferenc és Pál István. Az E. E. V. és később az államvasutak igazgatósága is, szabadjegyet küldött számukra, a főgondnok, valamint Parlaxa***) főmérnök pedig vendégeikül fogadták őket.

Templomhelyiségűl ekkor egyik iskolaterem vagy a kocsijavitó műhely közép része szolgált a vasutigazgatóságok engedelméből, melyet a szorgalmas gyári munkások a Pa-

*) „Piskitelep története“ cz. műből, melyet nmélt. és ft. Lönhart Ferencz erdélyi püspök ur 50 éves papi jubileuma alkalmából hálája jelétül kiadott a piskiti róm. kath. hitközség egyháztanácsa 1894. július hó 28-án s irt Domján Alajos egyháztanács-jegyző. A sikertült munkát — ára 1 korona — nagyon ajánljuk.

**) Talán Pawlasz?

Szerk.

zorek oltárával és harmoniumával, valamint szép diszitással templommá alakítottak. A kántori teendőket kezdet óta Ulrich igazgatótanító végezte díjtalanul; ünnepeyes alkalmakkor pedig az iskolásgyermekek szépen begyakorolt több hangú karénekekkel emelte az istenítiszteletet.

A gyulafehérvári lelkészeknek ilyen vendégbeszolgálása 1886-ig tartott. Ezen időközben lett eladóvá a gróf Csáky birtoknak a telep mellett lévő mintegy 13 holdnyi darabja. Paulé főgondnoknak már ekkor a templomépítés forgott gondolatában s egy küldöttség által a püspöknek a Csáky-féle föld megvételét ajánlotta a majdan építendő templom számára, mely, ha ezen alkalmas hely meg nem szereztetik, esetleg kiszorulhat a telepből, terület hiánya miatt.

A püspök, ki ezen időben Erdély több helységében építetett saját költségén templomot, már tudomással birt a piskitelepi leányegyházról, az itt lelkészkedő tanárok elbeszélései után tudomással birhatott a tartott templomozások ünnepegyességéről, valamint a katolikusok számáról is és 1883-ban az egész 13 holdnyi területet megvette egyházi czélokra.

Ezzel meg volt vetve alapja a piskitelepi leányegyház önállóságának.

A telep fejlődése 1884 után.

Az E. E. V. nak a magyar állam tulajdonába menetelel Piskitelep ismét rohamos fejlődésnek indult. A magyar államvasutak is fontosnak találták a nemzeti földadatot, melyet e magyaroktól gyéren lakott vidéken Piskitelep mint központ, hivatva lehet megoldani s így annak föntartását elhatározta. A műhelyt tehát, noha egyes kiváló vasútiaknak nyilatkozatai szerint az államvasutaknak arra szüksége nem volt, nem oszlatta fel; ellenkezőleg, a személyzet szaporításával 1885-ben altisztai lakásokat magában foglaló tíz házat építtetett. Ez által Piskitelepet két utcával — a keresztutczával és azzal, melyben a csendőr laktanya van — fejlesztette. Ki volt mutatva ezáltal Piskitelep főnállásának bizonyossága, miben sokan évek óta kételkedtek.

Megindultak most a magán építkezések is, melyek az E. E. V. munkálatainak utolsó éveiben egyszerre megszűntek volt.

A kezdetet nagyméltóságú és fötisztelendő Lönhart Ferencz erdélyi püspök ur nyitotta meg, ki a már korábban megvett 13 holdnyi gróf Csáky-féle földön templom, plébánia, iskola és saját építendő nyaralója számára a szükséges részeket 1885. tavaszán kibasíttatván, a fönmaradó részen piacztért és 24 házhelyfűmértett ki. A házhelyeket eladóvá tette s hogy azok megszerzését a lakoságnak megkönnyítse, a vételárnak részletekben megfizetését is elfogadta. Fekvés szerint e házhelyek 80 kr, 1 frt és 1 frt 20 érért adtak el négyszögölenként. Nehány év alatt e 24 házhely egynek kivételével beépült.

Ezzel szinte egyidejűleg osztatott fel házhelyekre és tétetett eladóvá a szomszédos Földváry-féle föld. A házhelyek 1 frt 20 krért adtak el négyszögölenként és rajtuk ma 17 új ház emelkedik, melyek az előbb említett 24 házzal a telep Dédács felé eső részén egy egész kis városrészt képeznek új utcákkal. A házak tulajdonosai túlnyomó számban vasuti szolgálatban állók és ezek ismét túlnyomólag gyári munkások.

*

A r. katb. templom- és plébánia laknak, melyeknek

építését Schenk József püspöki jószágigazgató vezette, 1885. nyarán tétettek le alapjaik. A templom alapkövetéti ünnepélyét maga a püspök fényes egyházi szertartással és hatalmas szónoklat kíséretében végezte. A szertartást bankett követte, melyen számos helybeli s a kegyelmes főpásztor ur környezetén kívül az államvasútak részéről Horváth Alajos igazgató és Pekár Károly üzletvezető vettek részt. Az építés 1886-ban fejeztetett be; plebánossá a püspök Janosó Ernő nagyszzebeni Teréz-árvalázi plebánost nevezte ki. A templom ünnepélyes felszentelését ugyanazon évi aug. hó 22-én tartotta meg ő Exzellenziája az alapkövetélehez hasonló fényes ünnepélylyel. A kegyelmes főpásztor úr sajátjából adott banketten a telep minden rendű lakóiból meghívott mintegy 140 vendég és számos nem piskitelepi vett részt. Az államvasútat az alkalommal Pekár Károly üzletvezető képviselte.

Az egyház főtartására, lelkész, kántor, templomszolgálat, javadalmazására, a róm. katolikusok, illetőleg ezek képviselőiben az egyháztanács a hívek tiszta jövedelmének 1% át határozták püspöki jóvábagyással. Megkeresésre az államvasútak igazgatósága elrendelte, hogy a kötelekben álló alkalmazottak és munkások után járó 1% egyházi adó a fizető pénztárnok által az egyházgondnoknak átküldessék. Ez által az egyházi jövedelem nagyobb részének biztos és rendes befolyása biztosítva van; míg a vasúti kötelekben nem állók egyházi adójának befolyása az adózók jó akaratán függ. 1886. szept. hó 8-án, Mária születése ünnepén tartották meg a katolikusok a templom felszentelése után első szervezkedő közgyűlést, melynek határozatai az egyházi ténykedések mint temetés, harangozás stb. után szedhető díjak, az úgynevezett stóla meghatározása és az egyházi vagyon leltározása volt.

Az egyház jelentékeny vagyont nyert az alapító főpásztor kegyelméből, ki az ingyen átengedett templom és paplakon kívül az eladott bázhelyek árát, s rendre néhány ezer frtnyi értékpapirt adott egyházi alaptőkéül, mi által ma az egyháznak 12,000 frtnyi alaptőkéje van. Ez összeg a nyereség és kamatok, valamint az egyházi adóból, mit az évi kiadás nem fogyaszt el egészen, évenként jelentékeny összeggel gyarapodik.

A piskitelepi anyaegyház rendezésével a hunyadmegyei róm. kath. anyaegyházak száma egy jelentékeny magyar anyaegyházzal szaporodott. A környékről 34 falút, mint filialet ölel magához. Ezekben azonban az egy Puszta-Kalán kivételével, kevés katolikus van. A róm. katolikusok gyülekezete jelenleg 980 lelket számlál.

A piskitelepi kath. egyházközségnek, de magának Piskitelepnak is előnyére szolgál, hogy Lőnhart püspök díszes nyaralót építtetett itt, az év jelentékeny részét itt tölti s gyakran tart személyesen isteni tiszteletet. Az épület 1886. és 1887-ben készült el. A mellette berendezett díszes virágos kert és terjedelmes gyümölcsös — a mi különben a plebánia kertben is van — kiváló díszre Piskitelepnak és érdeme Schenk József püspöki jószágigazgatónak.

Borszéki levél.

Valahányszor a kedves Borszéken vagyok, mindannyiszor visszaemlékezem a rég elmúlt időkre gyermekkoromból, midőn még a főkút és a körülötte levő kis sétány volt központja a fürdőnek s a vendégek e körül hullámoztak fel és alá a zene hangjai mellett.

Azóta óriási haladás történt. A Kossuth-kúti sétány, a fényesen berendezett új fürdőhelyiségek, a mértföldekre terjedő árnyas sétautak stb. s más a modern kornak megfelelő berendezések a fürdővendégek kényelmére történtek. Elismerés az érdemnek; kivált a mostani igazgatóság telve törekvéssel sok czélszerű és jónak bizonyult újításokat hozott be s erejéhez képest igyekszik a fürdőt a kor igényelte magaslatra emelni.

Csak egy maradt a régi; az a kis kápolna, primitív berendezésével. A szebbnél szebb villák, fürdők között szégyenkedve emelkedik a faalkotmányú kis templom, a régi Borszéknek maradványa, élő szemrehányásként. Néma bár, de falai és kis tornya ékeesebben beszélnek minden jermiadnál.

A borszéki kath. hívek száma meghaladja az 1200-at. A fürdővendégek tulnyomó száma katolikus s dicséretökre legyen mondva, sok buzgó templomlátogató van közöttük. Hétköznap is, de kivált vasár- és ünnepnapokon az a nagy számú hívek befogadására teljesen elégtelen.

Ezek meggondolására önkételenül is azon gondolat ébred fel az elmélkedőben, hogy a tulajdonosok nem látják, nem érzik-e szükségét egy nagyobb, a fürdőhez méltóbb templom építésének? Tudomásom szerint látják és érzik is azt s az építendő templom tere is ki van jelölve; de annak felépítése elbalasztatott . . . ad graecas calendas.

Kívánom, hogy rossz próféta legyek; de merem azt állítani, hogy kálvinista atyánkfia! hamarabb fognak építeni hajlékot „a megtisztított evangélium“ számára. Borszéken is kezdenek már szervezkedni; s bár 3, mondj három állandó hívők van helyben, fiökközséget alapítottak, melynek gondnokául hallomás szerint egy türelmes katolikus meg is fogtak, s a mult vasárnapok egyikén plakátok hirdették az utzasarkokon: hogy itt és itt „sz. beszéddel egybekötött urvacora kiosztás fog tartatni.“ Dicséretet érdemel atyánkfiaink buzgósága; de intő figyelmeztetés az illetékes körökre nézve, hogy az új kath. templom építése minél előbb fogatosítottassék.

A borszéki kis kápolna f. hó 28-án, kegyelmes főpásztorunk aranymiséjének napján, a zsúfolásig megtelt a legelőkelőbb ajtataskodókkal. Az erdélyrészi sz. Ferenczrendi derék provinciális meleg hangú körrendeletben elrendelte a napok megtünnepelését; de az itt időző papság szive sugallatát is követvén méltóképen akarta megülni az örömnapot. A sz. misét mélt. Karácson Márton t. főesperes ur celebrálta fényes segédlettel; s midőn felhangzott a „Te Deum“, papok és világiak lelkesülten énekelték a felséges éneket, s esdék

le Istennek áldását és kegyelmét szeretett főpásztorunkra. Oly jól esett szívünknek tapasztalhatni a megjelent hívekben a szeretetet és ragaszkodást kegyelmes főpásztorunk iránt. Sz. mise után lelkesült, üdvözlő távirat menesztetett a szeretett jubilánshoz.

A papság, kivált a környékből, szép számban gyűlt ide üdülni. Oly jól esik az embernek inter fratres élvezni a természet szépségét, a páratlan fürdőket, az erősítő borvizet. A test és szellem megifjodik, a további munkához kedvet és erőt nyer. Szinte sajnálattal gondolunk az otthonmaradtakra s szeretnők őket is ide varázsolni. De minthogy ezen varázsló erővel nem bírunk, csak óhajításunkat fejezzük ki, hogy két év múlva, midőn a gőzparipa idáig is elbátol, senki se mulassza el a székelyföld e gyöngyében egy pár hétig, üdülést keresni magának.

1.

Kisebb közlemények

Primicziák.

Szives készséggel adunk helyt a primicziákról szóló és hozzánk beküldött tudósításoknak. Oly szép nap a primiczia egy pap életében, hogy arra még agg korában is örömmel emlékezik; ennek áldott emléke kíséri életének rögös utjain s ezen nagy nap emlékéhez gyakran visszatér, hogy tetterőt és lelkesedést merítsen s „régí fényénél gyujtszon új szöveteket.“

Eddig a következő tudósításokat kaptuk.

— **Primiczia Magyar-Igenben.** Magyar-Igen annaleseiben nem találunk oly szép és minden tekintetben kedves ünnepélyről említést téve, mint a minőt vasárnap, július hó 15-én láttunk lefolyni. Körösy Gézá, intézetünk egyik szépműnyit volt növendékét vezette Sántha János magyarigeni plebános az oltárhoz, hogy az ifju pap bemutatthassa először életében a szeplőtelen áldozatot, szive osztatlan áldozatát. Az egyszerű kis templom, mely ez alkalomra ünnepi mezt öltött, mitem tud ilyen primicziai ünnepélyről, nem látott még olyat; épen mint az a diszes válogatott közönség, mely a templomot zsufolásig megtöltötte. A meghatottság tükröződött vissza az arczokon, midőn a primicziás a „Veni Sanctet“ intonálta, s rá Resch György székesegyházi karnagy érzékeny hangjával rázendítette a „Jöjj el Szentlélek Istent“, melynek epedve könyörgő dallamába belevegyült az összesereglett hívők éneke is. — De a könyveket láttuk csillogni a szemekben ama remek beszédre, melyet az ünnepi szónok, Agótha Balázs, főgymn. tanár intézett evangelium után az ujmisés paphoz. Gyönyörrel hallgatta mindenki a szónokot, kinek beszédében ész és szív remekelt, s hangjának halk rezgése sokszor elárulta, hogy a szónok is el van érzékenyülve, s hogy a mit mond, szívből jön, szívhöz is szól.

Mise után az ujmisés áldást osztott, s az áldásban ré-

szesültek közt ott láttuk Kiss Bálint királyi kamarást, Avéd Jákó főgymn. igazgatót is, stbeket.

Kedélyes ebéd fejezte be az ünnepélyt Sántha János plebános vendégszeretetéről híres asztalánál. Mondanunk sem kell, hogy a kiváló izléssel összeállított menüt szebbnél-szebb pohárköszöntők fűszerezték, melyek sorát az új misés nyitotta meg, lendületes szavakban üritve poharát kegyelmes Főpásztorunk egészségére, mit az asztaltársaság állva hallgatott végig s a végén viharos éljenzéssel fejezte ki csatlakozását a jó kívánatokhoz, melyeket a primicziás oly ékes és meleg szavakban tolmácsolt. Sántha János állott föl erre, hogy a föle megszokott elokvenziával éltesse a primicziánst. Sántha után ismét az ujmisés emelt szót, a szív egyszerű hangján adva kifejezést ama érzelmeknek, melyek őt a derék plebánoshoz, mai manuduktorához s egyszersmind bérmaatyjához fűzik. Zlamál A. lapunk szerkesztője a primicziás atyját él-tette, kinek ma igazán legnagyobb örömnapja van, ki ma igazán örömapa. Avéd a rokonokat, Csuka főszolgabíró az ünnepi szónokot, nyomban utánna Zlamál Csuka főszolgabíró, és Sánta plebános Avédot, mint egykori kollégáját s a primicziásnak hosszú nyolcz éven át tanárát él-tette. Zlamál vont ezután párhuzamot az istenség két nagy adománya az ész és szív között, fejtegetvén, hogy mily szükséges a kettő harmonikus összműködése. Ha csak szív volna, — az a forrás, az a tűz, mely a szívben lakozik, elolvasztaná az embert; míg az ész rideg számításával jéggé fagyasztaná, örömtelenül sivárrá tenné az életet. Ebből kiindulva a némelyek által ugynevezett és megkülönböztetett ész és szív vallását, a protestantizmust és katholicizmust veti egybe, s a jelenlevő protestáns lelkész Bartók Dénes egészségére üriti poharát. Agótha szellemes pohárköszöntőjében szintén párhuzamot állít föl, még pedig dr. Dobozi járásorvos és Sántha plebános, valamint a Kneipkura és a borvizes bor közt, s élteti Dobozi. Sántha az eoli hárfák hangját szólaltatja meg, hogy Resch énektanárt él-tethesse. Forster remek toastban üdvözlő a primicziánst, míg Bartók ref. lelkész a hazafias és a kultura terén elévülhetlen érdemeket szerzett kath. papság jelenlevő tagjait élteti stb.

Hosszas volna bővebben részletezni az ünnepély további lefolyását. Még csak azt tesszük hozzá, hogy a vendégszerető plebános vendégei estve a szülői házhoz valának vacsorára hivatalosak. Hogy itt ismét megindult a szellemes toastok árja, az magától értetődik. Szép nap volt: mindnyájunk emlékében sokáig fog élni, — de legtovább a kiváló reményekre jogosító primicziás szívében. —

— **Primiczia Székely-Udvarhelyt.** Szép, megható ünnepélynek volt tanuja Székely-Udvarhely mult hó 22-én. Az elmélkedő lelket nem hathatja át édesebb megindulás, mint midőn egy ifjut lát az Úr oltárához lépni, hogy élvezni kezdje azt a csodálatos örökséget, melyet nem emberi adományozás nyújt; hogy alázatosságában, lemondásában a legeszményibb emberi méltóságra emelkedjék s beleszeretve az isteni szeretetbe, a titokteljes Áldozathoz járuljon és gyengeségében elérzékenyülve a legfölségesebb emberi hatalmat gyakorolja. Csodálatos ünnep ez, melyet a földön ülnek meg; de az áldozat felszálló, gyöngéd illatával lelkünket önkénytelen Égre irányítja.

E csodálatos ünnepnek volt központja, szereplője Pannajóth Ferencz új áldozó pap, ki nsgs. Jung-Cseke Lajos apátplebános manuduktorsága mellett, nagyszámu papársaitól kísérve, lépett be a virágokkal díszített, zsúfolásig megtölt plebániái templomba, hogy megbatott lélekkel intonálja a „Veni Sancte“-t. A jelenlévő-szülők, nagyszámu rokonok és hívő közönség szeretetkönyekkel kísért imája közt kezdette meg a legszentebb ténykedést, melyet evangelium után Dr. Vass Albert, theologiai tanár beszéde szakított meg. A papság küldetése, feladata, szenvedése és öröme képezték tárgyát a lendületes beszédnek, melyet a nemes hív és a tanár urnak a primiciáns iránt érzett meleg szeretete batott át. — A szentmise végével mélyen megindulva járult a nagyszámu közönség az oltár lépcsőjéhez, hogy elfogadja az új pap áldó-kezeinek feltételét.

Mindezek bevégeztével d. u. 1 óraker kezdetét vette nsgs. Jung-Cseke Lajos apátplebános ur asztalánál a fényes, 40 teritékü diszebéd, melynek közönségét az apát ur személye iránt érzett közszeretet és a primiciáns iránti vonzalom gyűjtötte össze. Jelen voltak: nsgs Tibád Antal, országgyűlési képviselő, dr. Török Albert, nyug. főispán, a főgymnasium tanári kara, a vidéki papság több tagja, a primiciáns számos klérius ismerőse több egyházmegyéből, atyja rokonai és több előkelő polgár.

A szent mise alatt lélekbe szállott hangulatot csak folytatta és fokozta az a sok szép beszéd, mely a gazdag ebéd alatt elhangzott. Jung-Cseke apát ur gyönyörű szavakban oktatva emelt poharat a primiciánsra; ez viszont szeretetét és háláját tolmácsolta Ő Exciája a szeretett főpásztor, majd még a manuductor ur iránt. A jelen napok viszonyaira fényt vető nyilatkozatok voltak az apát urnak Tibád képviselőre, és a képviselő urnak a papságra mondott toasztjai, miket még több hasonlónak áradata, melyek közül nagyon szép volt a dr. Török A.-é, követett.

Este a szülők örömeiben osztozni gyűlt össze a szülők háznál az a 70 tagból álló társaság, mely egy szép nap jefolyása alatt kívánt és kíván most is hosszús, boldog életet a primiciánsnak!

Egyik.

— **Primiczia Szászvároson.** F. é. július hó 22-én mutatta be első szt. mise áldozatát az egek Úrnak P. Csizsér Bonaventura szt.ferencz-rendi új áldozó pap a szászvárosi templomban, melyet a számos hívő zsúfolásig töltött meg. Az egyházi beszédet, mely tartalmilag és alakilag egyaránt szónoki magaslaton állott, P. Sántha Angelus theol. lector tartotta. Az oltáratyiai és anyai tisztet nsgs Salát József vajda-hunyadi bányatanácsos és neje voltak szivesek elvállalni. A szt. ténykedés után a meghívott vendégek P. Lázár Mór házfőnök vendégszerető asztalánál gyűltek egybe. P. Lázár az első poharat szentséges Atyánkra s folytatólagosan felséges királyunkra s dinasztijára emelte, melyet a vendégkoszoru felállva hallgatott meg és sürű éljenekkel fejezte ki hódolatát az egyházi és világi uralkodó iránt. A neopresbyter kegyelmes püspök Urunknak kívánt hosszú és boldog életet, majd a ft. provinciális egészségére üríté poharát. Még nagyon sok és sikertölt toast volt, de fel nem sorolhatom azokat; hiszen a szavak már elröppentek, csak a

érzelmeik termékenyítették meg kebleinket. Ezeket meg leírni — lehetetlen. Az új szerzetes-atyának munkásságára Istennek legbővebb áldását esdjük.

—r.

Előfizetési Felhívás

tizenkét ivnyi, következő című munkára:

„A LIBERALIZMUS SZELLEME“.

(Megjelenik szeptember elején.)

Soha sem haladott gyorsabban a liberalizmus szekere magyar hazánkban, mint éppen most. Proudhon híressé vált mondása, hogy a szédelő piaci lármák korszakában élünk, nálunk már virágzik, és az a régi közmondás: mundus vult decipi, a világ szereti a csalódásokat, naponként teljesedik.

De azért a kor szelleme, az idők kereke gyorsan halad.

Veszedeles dolog az idők szellemével szembe állani, mert ez némileg azt jelentené, hogy a népakarat hatalmasan kiáradott folyamával szembe uszunk. Aki az idő forgó kerekének fentőt megragadja, könnyen esonttörést szenvedhet; mindenestre pedig nagyon kevés azoknak száma, kik az idő kerekének forgását lassubbá tenni, vagy éppen megállítani is képesek.

Megvalljuk, nem tartozunk ezen szerenesés emberek közé; de mégis szabad felvetni a kérdést, miből van készítve az időnek gyors forgású kereke? hogyan vannak szerkesztve azok a fentők? és milyen az az irány, mely felé a liberalizmus szekere halad?

Ezen kérdésekre csak úgy felelhetünk, ha alaposan megismerjük a liberalizmus szellemét eredetében, fejlődésében, virágjában és gyümölcseiben. Nem fogunk veretlen úton járni; mert a liberalizmus csaknem minden európai államban virágjában van, s bő anyagot szolgáltat az elmélkedésre. Aztán vannak lelkes, értelmes emberek, kik eme baladás alkotó részeit régóta gondos figyelemmel kísérik, és tapasztalataikat feljegyzik. Ezen közkinesből a lehető legjobbat egybeállítani, és a minden rangú és rendű keresztény olvasók épülésére egy csokorba fűzve bemutatni, elhatározott célja a fennnevezett munkának, mit kellő pártolás reményében közrebesátani szándékozunk.

Azért mély tisztelettel kérjük a keresztény olvasó közönséget, legyen szives pártolásával eme korszerű, és nagyon szükséges mű gyors megjelenését, előfizetés által lehetővé tenni.

Előfizetési ára csak egy forint,

mit egyenesen alólirhoz, vagy tetszés szerint a helybeli Püspöki Lyceum nyomdása Papp Györgynek kezébe kérünk folyó évi augusztus hónap végeig beküldeni.

Gyula-Fehérvárt. 1894. Július 31.

BEKE ANTAL,
székesegyházi kanonok.

Napi események köréből

— **Kegyelmes főpásztorunk jubileuma.** Habár teljes csendben kívánta püspök urunk Ő Nagyméltósága áldozó-papságának félszázados örömnepét megülni, mégis a hódolat és szeretet valósággal impozánssá varázsolta ezen reánk nézve oly emlékezetes napot. Kegyelmes főpásztorunk testi gyengélkedése daczára a székesegyházban mutatta be az ég jóságos Urának a hálaáldozatot. A fűdő káptalan tagjai, a központi klérus, nsgos Veszely Károly borbándi prépost-plebános, nsgos Pál István t. kanonok és a Status előadója s a bányavidék papjai kísérték Ő Nagyméltóságát a szokatlan fényben ragyogó ősi katedrálisba, hol hálatait szívvel, remegő ajkakkal zengé el a „Te Deum“-ot. Mily fennséges jelenet! S e perczen az összes jelenlevők „egy szív s egy lélek“ voltak. Egyek a szeretetben, egyek az imában. Az Ő Nagyméltósága által ezelebrált esendes szt. mise befejezte után Ő Nagyméltósága a papság hódolatát és üdvkívánatait kegyeskedett fogadni, melyeknek nsgos és ft. *Fabián Sándor* püsp. helyettes ur volt ékes tolmácsa. Ő Nagyméltósága a szív túlradó bensőséggel és szeretetével válaszolt. Ezután tisztelegtek Ő Nagyméltóságánál a kir. törvényszék *Korbuly Ignác* törvénysz. bíró, a városi hatóság *Sárdi Miklós* tanácsos vezetése alatt s még számosan, kiket Ő Nagyméltósága a legszivesebben fogadott. Az irodalmi társulatot is kegyeskedett Ő Nagyméltósága fogadni. Nsgos *Tódor József* dr. elnökünk volt a szónok. Gyönyörű vonásokban vázalta Ő Nagyméltóságának az irod. társulattal szemben gyakorolt jóságát mely egyedül tartotta fenn a társulatot oly sok válságos körülmények között. S a társulat hálájának csekély jele gyanánt átnyújtá Ő Nagyméltóságának a „Közművelődés“-nek épen a jubileum napjára megjelent diszpéldányát. Ő Nagyméltósága a társulatot további jóindulatáról kegyeskedett biztosítani. D-iben a vidékről megjelent papságot vendégelte meg Ő Nagyméltósága, kit az ünnepi ebéd alatt nsgos Veszely Károly borbándi prépost-plebános ur éltetett.

A jubileum alkalmából püspök urunk Ő Nagyméltóságát a haza minden részéről üdvözölték. A berezegprimás ő emja, metropolitánk ő nmsga, a legtöbb egyházfő, a szt. Istvántársulat, Erdély összes mágnásai, egyházközségei, iskolái, társulatai stb. vetélkedve siettek, hogy az érdeműs főpásztor iránt érzett tiszteletüket és ragaszkodásukat kifejezésre juttassák. Erdély összes templomaiban a jubileum napján hálaadó isteni-tiszteletet tartottak, melyen buzgó imákban kérték Isten áldását az agg főpásztor oly drága életére.

A főpásztor urunk iránti szeretet emléktárgyakban is nyilvánult, s azon sok ajándék közül, amely Ő Nagyméltósága aranymiséjére beklüdetett s a melyet látni alkalmunk volt, a következőket említjük fel:

- 1.) Ő Nagyméltósága szülőhelye, *Nagyág* aranyozott barokkstilű ezüst *kehelyvel* szerepel.
- 2.) A *bányavidéki esperes-kerület* igen szép *püspök-pálczát* küldött dedikációval és az ismert *bányászjelvény*nyel, a két keresztbe tett kalapácsal.
- 3.) A *boiczai leányiskola* igen érdekes *képet* küldött,

Ő Nagyméltósága arczképét konzervált élő virágok közt s kézimunkával készült dedikációval.

A dedikáció szövege:

Ime a képed Atyánk, kezeinkből áldozatul jön,
Gvermeki hü szeretet s hála himezte ide.
Mit maradandóbban Magad írá be sziveinkbe,
Mi hatvány mását adjuk im érte Neked! (B. Gy.)

4.) A *udvarhelyi esperes-kerület hódolati feliratot* számtalan aláírással; kötése kék selyem peluche igen szép barokk ezüst díszsel; a felirat román ízlésű kezdőbetűi készítőjük iskolázott ízlését s ügyes kezét tanúsítják. Ez egyike a legesinosabb ajándékoknak.

5.) A *kézdi orbai esperes-kerület* szintén *albumot* küld felirattal; kötése szintén kék peluche, közben vörösbarna bőrbetét. Ő Nagyméltósága czimerével.

6.) A *sépsi miklósvári esperes-kerület* ugyancsak *albumot* küld, olajzöld peluchebe kötve, rokokó díszsel bronz-és oxidált fémből. Első lapján Ő Nagyméltósága aquarell képe, majd az egyes plebániák hódoló felirata külön-külön mindannyi szépen kiállítva számtalan aláírással.

7.) De nagyon érdekes és igazán eredeti a *szeben-fogarasi esperes-kerület albuma*: fehér peluchebe van kötve oxidált fémbetéttel, elől hódoló felirattal. Igen sikerült fényképekben le van véve az egész distriktus. Elöl a plebános arczképe, aztán a templom, papilak, iskola, a tanító s a gyermekek, valamint az egyháztanács. Megvan a Terézvárbáz, Orsolyák, Ferenczrendi nénék személynete, növendékei, intézete stb. Ez a mily eredeti, ép oly értékes és érdekes ajándék. Dicséri Orell Lajos árvaházi tanító és elismert amatőr fényképész ügyességét és jó ízlését.

8.) A *nagyszébeni orsolya szűzek* díszes oltár-párnával ajándékozták meg a kegyes főpásztort stb.

Ime! így folyt le Ő Nagyméltósága aranymiséje. S habár a nagy nap már a történelemé: mégis az azon fellángolt örömtízek még lobognak a szivekben. S ezen lángoló érzelmek eget kérnek: Istennek legbővebb áldását főpásztorunknak ránk nézve oly áldásos életére.

— **Személyzeti.** *Retlegi Géza* marosvásárhelyi gym. tanár és finevelő intézeti subregens, *Agótha Balázs* gyulafehérvári gym. tanár és finevelő-intézeti subregens, *Agoston Ignác* székelyudvarhelyi gym. tanár és finevelő-intézeti subregens subregensi állásuktól fölmentetvén, Maros-Vásárhelyre *Balogh József* odavaló gym. tanár, Gyulafehérvárra *Báttinli György* helybeli gym. tanár és Székely-Udvarhelyre *Kovács János* végzett tanárjelölt nevezetett ki subregenseknek, ez utóbbi egyuttal gym. tanárnak. *Agótha B.* tanári állásáról is lemondván, helyébe *Eröss József* végzett tanárjelölt nevezett ki gymnasiumunkhoz tanárnak. (A mennyire fájjaljuk Agótha B. kedves kollegánk távozását, ép oly szívbéli örömmel üdvözöljük Eröss J. új tanártársunkat.) Továbbá áthelyeztettek: *Agoston Ignác* gym. tanár Székely-Udvarhelyről a maros-vásárhelyi gym.-hoz, *Tállyán Miklós* segédlelkész Gyergyó-Ditróba hason minőségben Csik-Tusnádra, *Pap Tamás* segédlelkész Nagy-Kászonból hason minőségben Gyergyó Ditróba és *Szenkovits Albert* segédlelkész Kézdi-Polyánból hason minőségben Nagy-Kászonba. Az ujmisések közül *Bagoly Mihály* Zetelakára és *Lajos Balázs* Kézdi-Polyánba küldettek segédlelkésznek. Végül *Rass Károly* diakonus a kolozsvári m. kir. tud. egyetemre küldetett tanárjelöltnek.

— **Pályázat.** A csikszentdomokosi róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat nyittatik. Ezen állomás jövedelme 1) két festett szoba, — konyha, — kamarából álló nagyon csinos lakás, — pince, sütőház, — gazdasági épületek — és veteményes kerttel. 2.) Kepefa czímen mintegy 12 ölet tevő lágyfa, természetben beszállítva. 3.) 10 hold kaszáló és 2 hold szántóföld. 4.) Kepevátság czímen c hívektől évi 400 frt. o. é. 8./ Stóla 40—50 frt. Köteles a megválasztandó kántortanító a II—VI. osztály leánygyermekket, a törvénykövetelménye szerint, az előirt tantárgyakból tanítani és a kántori teendőket teljesíteni. Kellően felszerelt folyamodványok 1894. évi augusztus 21-ig alulirt iskolaszéki és egyháztanácsai elnökök küldendők. Pályázók sziveskedjenek 1894. évi augusztus hó 26-án tartandó próbán megjelenni. Csikszentdomokoson, az 1894. jul hó 29-én tartott egyháztanács és iskolaszéki gyűlésben. Varga Ferencz lelkész egyházközség elnök.

— **Pályázat.** A csikesiesői róm. kath. kántortanítói állás elpályázás folytán üresedésbe jöven, arra folyó évi augusztus 25-ig terjedő határidővel pályázat hirdettetik. Az állás javadalmát a következő járandóságok képezik: a) Tisztességes lakás — két lakó szoba, — egy konyha, kamarával és a ház alatt jó pinczével, — b) Nyári konyha, sütőház, egy esűr, istálló két rekesszel, sertésöl és szinály. — c) Az udvaron jó karban levő kút. — d) 120□öl nagyságu három kis veteményes kert. — e.) 60 kalongya ősz- és 127 kalongya tavasz-kepe. — f.) 37 frt ospora. — g.) 30 frt stola. h.) Az ájtatos szentmise-alapítványi kamatból 6 fr. i.) 10 öl kemény tűzifa. j) 4 hold minden évben használható V-öd osztályu szántó és 10 hold. 1492□öl kaszáló, melyből 5 hold V-öd, 5 hold 1492□öl VII-ed osztályos. — k) 2 drb káposztaföld. — **Kötelesség:** 1) Teplom és minden más egyházi functiok pontos és lelkiismeretes végzése. — 2) Az iskolaszék által kijelölendő mindennapi tankötelesek, valamint az ismétlők tanítása és az összes tanköteleseknek a segédkántor-tanítói közreműködésével az egyházi énekekben való gyakorlásra. 3) A községi faiskola kezelése. Pályázók kik csak rendes kántor-tanítói oklevéllel bíró egyének lehetnek — folyamodványaikat a jelzett időn belül alulirt róm. kath. lelkészi hivatalhoz beküldeni sziveskedjenek. A próba folyó évi augusztus hó 26-án a délesti isteni tisztület végével fog megtartatni. Csik-Csicsó, 1894. július hó 28-án. Kovács Mihály, plebános, iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** Nagyküküllő megye Fehéregyházán a német ajkú telepítvény kebelében ujonnan felállított német tannyelvű róm. kath. elemi népiskola számára kántor-tanító

kerestetik. — Járandóságok: évi 600 korona utólagos havi részletekben, 2 szobából álló tisztességes lakás, a szükséges tűzifa és 6 hold szántóföldnek használata. A mindkét rendbeli iskolás gyermekek száma 40—50. Pályázni óhajtok felhivatnak, hogy: keresztlevél, tanítói oklevél, továbbá a német nyelvben és kántori teendőkből való jártasságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 20-ig alulirtoz küldjék be. Segesvárt (Nagyküküllő megyében) 1894. július 27-én. Weisz József, plebános.

— **Pályázat** a csik-mindenszenti üresedésben levő segéd kántortanítói állomásra. Ezen állomás évi járandóságai: 1) 42 kal. ősz, 62 kalongya tavasz-kepe. 2) 4 frt 9 kr ospora. 3) a község pénztárából 102 frt 22 kr., az iskola alapból 35 frt. készpénz fizetés. 4) Stólaris 12 frt. 5) Szt. mise alapítványokból 88 kr. 6) A faiskola évi haszonélvezete 12 frt. 7) Temetések alkalmával barangozási díj a. 50 kr. 16—17 frt. 8) 21 terű puha tűzifa. 9) A kántortanítóval közös udvaron egy szoba, konyha és kamarából álló tisztességes lakás, pince, esűr, istálló, szekérszín és veteményes kert. A kinevezendő segéd kántortanító kötelességei: a kántori teendőkből szükség esetében segédkezni, a helybeli népiskolában a kijelölendő osztályokban önállóan tanítani a harangozói és sekrestyési teendőket végezni és a templom tisztán tartásáról gondoskodni. Pályázni kívánók kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 25-ig sziveskedjenek alulirtoz benyújtani. Csik-Mindszent, (u. p. Csik-Szentgyörgy.) 1894. július 23-án. Fodor László, plebános, isksz. elnök.

— **Pályázat.** A ditrói róm. kath. egyháztanács pályázatot hirdet a helyben levő segéd kántor-tanítói állásra. I. Jövedelem: 1. évi 300 (háromszáz) forint havi előleges részletekben a polgári község pénztárából; 2. 30 (harmincz) forint lakbér ugyanonnan; 3. mintegy 70 forint stola. II. Kötelesség: 1. a templomi és más egyházi szolgálatoknál a kántornak segédkezni, illetőleg öt helyettesíteni; 2. a rendes sekrestyés mellett a lelkészek öltözködései, a szent misék végzése és a betegek látogatásai alkalmával a szükséges, szolgálatokat teljesíteni; 3. a központi elemi népiskoláknál kijelölendő osztályban heti 6—7 órát tanítani, és szükség esetén más tanítókat helyettesíteni az iskolaszéki elnök előleges intézkedése szerint. A kellően felszerelt folyamodványok folyó évi augusztus 12-ig alulirtozhoz beküldendők és az állás a főpásztori kinevezés után azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak ez évben képezdét végzett ifjak is. Személyesen jelentkezők, kik az orgona kezelésében és az éneklésben gyakorlottságukat bemutatják, előnyben részesülnek. Ditró, 1894. július 21. Takó János, egyháztan. és iskolaszéki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BÉLA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt.